

VITA MARINA

Zeebiologische documentatie
23e jaargang nr. 7 juli 1973
INHOUD: 8 bladzijden

TWEEKLEPPIGEN	pag. 63—64
BUIKPOTIGEN	pag. 115—116
VELDWERK	pag. 69—70
VARIA MARITIMA	pag. 247—248

PANTY'S TEGEN STEEK VAN KWALLEN

Volgens een artikel in het weekblad Panorama zijn nylon damespanty's zeer geschikt om het lichaam te beschermen tegen de in Australië voorkomende, levensgevaarlijke kwal *Chironex fleckeri*. In verband daarmee worden zulke panty's aan de kust in het noorden van Queensland al gebruikt door de mannen van meer dan 200 reddingsbrigades. Zij dragen dit kledingstuk over hun zwembroek.

De borst, schouders en armen worden beschermd door een katoenen shirt met lange mouwen.

Vanwege de doeltreffendheid van panty's heeft men de australische textielindustrie gevraagd om een soort panty te gaan vervaardigen die over het gehele lichaam kan worden getrokken. M.M.

SUPER REGENERATIE

In de dierenwereld komen vele vormen van regeneratie voor. We kennen het weer aangroeien van de hagedissenstaart, nadat deze afgebroken is. Over regeneratie bij zeesterren is reeds eerder in de Vita Marina bericht. Sponsen spannen wat dit bijzondere levensverschijnsel betreft toch wel de kroon. Een beschadigde spons herstelt zich zonder de minste moeite. Sterker nog, wanneer we een super beschadiging toepassen door een spons door een fijne zijden lap te persen zodat alle cellen los van elkaar komen te liggen, zal de spons zich weer geheel zelfstandig gaan opbouwen. Reeds na enkele dagen hebben zich weer enkele cellen samengevoegd en is met de wederopbouw

een begin gemaakt.

Sponsen zijn de eerste vormen op aarde geweest van meercellige organismen. Eens in de evolutie zal zich dus eigenlijk het zelfde verschijnsel hebben gemanifesteerd. Toen zullen oorspronkelijk vrijlevende eencelligen zich hebben gegroepeerd tot het eerste meercellige harmonische organisme. Toen zal ook voor het eerst een ander verschijnsel, namelijk dat van de celdifferentiatie opgetreden zijn.

Dit is een proces, waarbij cellen, die nu deel gaan uitmaken van een meercellig wezen, elk hun specifieke plaats gaan innemen, om daar hun specifieke functie te verrichten, waarvoor zij uitgerust worden met een specifieke vorm.

Een prachtig verschijnsel, vernuftig uitgedacht en tot op de dag van vandaag overal in de natuur — ook in de ontwikkeling van de mens — plaats vindend.

B. E.

EEN VERZAMELTIP

Bij vakanties aan de Middellandse Zee, waarbij natuurlijk ook de hobby intensief bedreven wordt, is mij het volgende vaak opgevallen. De ervaring heeft mij geleerd, dat op plaatsen waar een vlak zandstrand plotseling overgaat in een rotskust, vaak vooral kleinere soorten massaal aanspoelen.

Zo ging ook op het eiland Formentera aan de zuidkust een flauw hellend zandstrand, waar hoofdzakelijk afgesleten kleppen van *Glycymeris violacescens* (Lam.), fragmenten van *Rudicardium tuberculatum* L. en losse kleppen van *Loripes lacteus* (L.) lagen, vrij plotseling over in een steile kust.

Op die plaats was het strand bedekt met een laag „schelpengruis”, waarvan ik een flinke hoeveelheid aan een onderzoek onderwierp. Meer dan honderd verschillende soorten, waarvan vele mooi gaaf waren, was de oogst. Let U maar eens op zulke plekken. Misschien heeft U ook geluk. M.

JONGE INKTVISSEN IN HET AQUARIUM

Onlangs heeft men in het Artis-aquarium een bassin ingericht, waarin zeven tien-armige inktvissen — *Sepia officinalis* — zijn gehuisvest. Het zijn eigenlijk nog maar baby's, want ze werden vorig jaar door een particulier als eieren uit de Middellandse Zee meegenomen. Een aantal van de te voorschijn gekomen jongen zijn naar Artis overgebracht en vrijwel allemaal in leven gebleven. Een bijzondere gebeurtenis, ook al omdat het vrij moeilijk is de tienarmers in gevangenschap te houden. Het zijn bewoners van de open zee die daar meer dan genoeg ruimte hebben om als raketten door het water te schieten. In een aquarium echter vinden ze steeds een wand op hun weg; een botsing daarmee veroorzaakt doorgaans onherstelbare beschadigingen aan het rugschild. De daarbij opgelopen verwondingen zijn op den duur meestal dodelijk.

Als rechtgeaarde inktvissen kunnen de dieren bij verontrusting flinke wolken „inkt” met kracht door het water spuiten. Een soort rookgordijn dat tegenstanders in de war brengt. Ook kunnen de sepia's in enkele seconden van lichtgrijs tot paarsbruin „verschieten”. De „inkt” is in gedroogde vorm vanouds bekend als sepia, een bruine kleurstof.

Het is in het Artis-aquarium moeilijk ze alle zeven te vinden, omdat er zich altijd wel een paar geheel of gedeeltelijk in het zand hebben ingegraven. Tot op heden blijven de inktvisjes netjes uit de buurt van de bassinwanden. Ze eten goed van de garnaaletjes en krabbetjes die ze door middel van hun lange, snel uitschietende vangarmen weten te verschalken. Groeien doen ze ook als kool en men hoopt ze nog lange tijd aan de bezoekers te kunnen laten zien.

KRAB MET ZEEANEMONEN

Het samenleven van heremietkreeften en zeeanemonen is erg bekend, maar minder bekend is dat er ook echte krabben bestaan die zeeanemonen bij zich hebben. In de Indische Oceaan komen krabben voor van het geslacht *Melia*, die in hun scharen kleine zeeanemonen dragen met de tentakelkrans naar boven.

Deze zeeanemonen worden door de krab gebruikt om zich te beschermen tegen vijanden, door met de scharen de zeeanemonen in de richting van de belager te houden. Omdat de scharen gebruikt worden voor het vasthouden van zeeanemonen, kan de krab de scharen niet gebruiken voor het grijpen van een prooi, of om zich op een gebruikelijke wijze te verdedigen.

De krab bemachtigt de zeeanemonen door deze van stenen los te maken.

M.M.

SUCCESRIJKE VAKANTIE EN...

Wij wensen U maar vast een prettige vakantie. Mogelijk ergens op zonovertogen stranden of woeste rotskusten, in glashelder zeewater en misschien wel rond sprookjesachtige koraalriffen.

Wij gunnen U dat genot, maar gunt U de lezers dan na thuiskomst een klein verslagje van Uw vondsten, waarnemingen en belevenissen. Anderen kunnen weer hun voordeel doen met de ervaringen, welke U opdeed.

Wij wachten maar met spanning op de kleinere of grotere biologische vakantieverslagen. Verzamelt U wat meer dan voor eigen collectie. Anderen — b.v. het schelpenmuseum — willen goed materiaal graag tegen goed materiaal ruilen.